

Rajahaastattelututkimus 2009

Kesä (1.5.-31.10.2009)

Matkailu ulkomailta väheni kesäkaudella 2009

Kesällä 2009 Suomessa kävi 3,4 miljoonaa ulkomaista matkustajaa, joka on kaksi prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Ulkomaisten kävijöiden rahankäyttö Suomessa pysyi lähes ennallaan, vierailua kohden vajaassa 280 eurossa ja päivää kohden noin 50 eurossa. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen ja Matkailun edistämiskeskuksen yhteisestä Rajahaastattelututkimuksesta.

Taulukko 1. Suomessa käyneet ulkomaiset matkustajat kesäkausilla 2006-2009

Asuinmaa	Vuosi				
	2006 (1000 matk.)	2007 (1000 matk.)	2008 (1000 matk.)	2009 (1000 matk.)	Muutos 2008-2009, prosenttia (%)
Kaikki kävijät	3 209	3 340	3 491	3 411	-2
Venäjä	909	1 048	1 180	1 159	-2
Ruotsi	460	454	467	468	0
Viro	345	346	339	386	14
Saksa	247	236	249	225	-10
Norja	146	149	143	130	-9
Britannia	127	134	128	128	0
Japani	62	67	72	91	27
Espanja	47	50	80	83	4
Yhdysvallat	93	86	76	75	-2

Eniten ulkomaisia kävijöitä Suomeen, yli 1,1 miljoonaa eli 34 prosenttia kaikista kävijöistä, tuli Venäjältä. Seuraavaksi yleisimmät Suomen-kävijöiden asuinmaat olivat Ruotsi, Viro, Saksa, Norja ja Britannia. Kuuden merkittävimmän lähtömaan suuruusjärjestys oli sama kuin vuoden 2008 kesäkaudella. Näistä maista vain Virosta tulijoiden määrä lisääntyi edellisestä kesästä.

Suomessa käyneistä ulkomaalaisista oli vapaa-ajanmatkalla 50 prosenttia, työmatkalla 23 prosenttia, tuttava- ja sukulaisvierailulla 12 prosenttia sekä Suomessa vain kauttakulkijana 12 prosenttia. Vapaa-ajanmatkoja tehtiin aiempaa enemmän, mutta muun tyyppiset matkat vähenivät kesästä 2008.

Suomessa käyneet ulkomaiset matkustajat viettivät maassamme keskimäärin 4,5 yötä ja yhteensä 15,3 miljoonaa yötä. Päiväkävijöiden osuus oli 39 prosenttia kaikista ulkomaalaisista. Eniten öitä Suomessa viettivät Virosta tulleet matkustajat, yli 2,8 miljoonaa yötä. Suomessa yöpyneiden ulkomaisten matkustajien yleisin majoitustapa oli hotelli (941 000 matkustajaa), mutta yhteensä eniten öitä ulkomaalaiset viettivät tuttavien tai sukulaisten luona (4,3 miljoonaa yötä).

Suomessa käyneet ulkomaiset matkustajat käyttivät rahaa vierailua kohden keskimäärin 277 euroa ja päivää kohden 50,5 euroa. Nämä keskiarvot eivät olleet juurikaan muuttuneet edellisestä kesästä. Kaikkiaan Suomessa

käyneet ulkomaalaiset jättivät vierailullaan tänne lähes 950 miljoonaa euroa kesäkaudella 2009. Kokonaissumma pieneni neljä prosenttia edellisvuodesta. Eniten matkustustuloja Suomeen tuli edellisen kesän tapaan Venäjällä asuvien matkustajien mukana, lähes 280 miljoonaa euroa.

Sisällys

Liitetaulukot	
Liitetaulukko 1. Ulkomaisten matkustajien matkan pääsyyt Suomessa 1.5.-31.10.2009.....	4
Liitetaulukko 2. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa 1.5.-31.10.2009.....	4
Liitetaulukko 3. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa asuinmaittain 1.5.-31.10.2009.....	4
Liitetaulukko 4. Ulkomaisten matkustajien käyttämät majoitustavat Suomessa 1.5.-31.10.2009.....	5
Liitetaulukko 5. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa 1.5.-31.10.2009.....	5
Liitetaulukko 6. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa asuinmaittain 1.5.-31.10.2009.....	5
Laatuseloste: Rajahaastattelututkimus.....	6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ulkomaisten matkustajien matkan pääsyyt Suomessa 1.5.-31.10.2009

Matkan pääsy	1000 matkustajaa	Prosenttia (%)	Muutos 2008-2009, prosenttia (%)
Työmatka	779	23	-4
Tuttava- tai sukulaisvierailu	402	12	-6
Muu vapaa-ajan matka	1 693	50	4
Muu matka	438	13	-5
Monta syytä	99	3	-37
Yhteensä	3 411	100	-2

Liitetaulukko 2. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa 1.5.-31.10.2009

Öiden lukumäärä	1000 matkustajaa	Prosenttia (%)
Ei yöpymistä	1 314	39
Yksi yö	501	15
Kaksi yötä	375	11
Kolme yötä	239	7
Neljä yötä	198	6
Viisi yötä	101	3
Kuusi yötä	87	3
Seitsemän yötä	121	4
8-14 yötä	242	7
15-21 yötä	99	3
22-60 yötä	108	3
Yli 60 yötä	25	1
Yhteensä	3 411	100

Liitetaulukko 3. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa asuinmaittain 1.5.-31.10.2009

Asuinmaa	Päiväkävijöiden osuus, prosenttia (%)	Öitä keskimäärin	Öitä yhteensä (1000 yötä)
Kaikki kävijät	39	4,5	15 281
Venäjä	66	1,8	2 106
Ruotsi	30	5,1	2 390
Viro	32	7,3	2 830
Saksa	22	8,6	1 948
Norja	23	3,0	395
Britannia	13	3,7	468
Japani	29	2,7	246
Espanja	38	3,2	267
Yhdysvallat	21	3,7	273

Liitetaulukko 4. Ulkomaisten matkustajien käyttämät majoitustavat Suomessa 1.5.-31.10.2009

Majoitustapa	Lukumäärä, 1000 matk.	Osuus, prosenttia (%)	Öitä keskimäärin	Öitä yhteensä (1000 yötä)
Hotelli, motelli	941	45	2,7	2 705
Retkeilymaja	46	2	5,5	341
Leirintäalue	107	5	6,5	834
Vuokramökki	64	3	7,9	593
Tuttavat, sukulaiset	506	24	7,7	4 306
Oma asunto tai mökki	160	8	19,2	3 478
Työnantajan asunto	105	5	20,5	2 172
Muu majoitus	70	3	10,8	853
Monta majoitustapaa	100	5	.	.
Yhteensä	2 098	100	.	.
Ei yöpymistä	1 314	.	.	.

Liitetaulukko 5. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa 1.5.-31.10.2009

Kulutuskohde	Vierailua kohden, euroa	Päivää kohden, euroa	Yhteensä, miljoonaa euroa	Osuus, prosenttia
Ennakkomaksut pl. pakettimatkat	13	2,3	43,8	4,6
Majoitus	62	11,3	211,0	22,3
Ravintolat, kahvilat	60	11,0	204,8	21,7
Polttoaine	14	2,5	46,3	4,9
Ostokset ja elintarvikkeet	101	18,4	343,1	36,3
Taksimatkat	10	1,9	34,9	3,7
Muu kulutus	18	3,3	60,8	6,4
Kokonaiskulutus	277	50,5	944,5	100,0

Liitetaulukko 6. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa asuinmaittain 1.5.-31.10.2009

Asuinmaa	Vierailua kohden, euroa	Päivää kohden, euroa	Yhteensä, miljoonaa euroa
Kaikki kävijät	277	50,5	944,5
Venäjä	240	85,2	278,3
Ruotsi	227	37,1	106,0
Viro	179	21,5	69,2
Saksa	377	39,1	85,0
Norja	272	67,1	35,2
Britannia	354	76,0	45,3

Laatuseloste: Rajahaastattelututkimus

1. Tilastotietojen relevanssi

Rajahaastattelututkimus kuvaa Suomessa vierailevia ulkomaisia matkustajia. Vuosittain haastatellaan noin 20 000 Suomesta poistuvaa ulkomaista matkustajaa. Tuloksia tuotetaan muun muassa asuinmaan ja matkan pääsyyn mukaan.

Tilastokeskus käyttää rajahaastattelututkimuksen tietoja matkustustaseen tulotietojen tuottamiseen, Matkailun edistämiskeskus puolestaan (MEK) matkailun kehityksen seurantaan ja matkailumarkkinoinnin suunnitteluun. Tietoja käyttävät valtionhallinto, matkailun alueelliset toimijat, yritykset ja järjestöt, tutkimuslaitokset sekä oppilaitokset.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Rajahaastattelututkimus perustuu haastatteleamalla kerättyyn aineistoon. Tiedonkeruu pohjautuu suunnitelmalliseen otantamenetelmään, jota täydennetään näytehaastatteluin. Tietoja kerätään Suomen tärkeimmillä rajanylityspisteillä (Helsinki-Vantaan lentoasema, Helsingin satamat, Turun satamat ja lentoasema, Tampereen lentoasema, Vaalimaan, Nuijamaan ja Niiralan rajanylityspisteet, Venäjälle menevät junat sekä sesonkiluonteisesti Rovaniemen ja Kittilän lentoasemat ja Karigasniemen ja Tornion rajanylityspisteet).

Etukäteen valitaan satunnaisesti työpäivät ja -vuorot, jotka edustavat koko tutkimusjaksoa. Näillä työvuoroilla poimitaan Suomesta lähtevästä matkustajavirrasta systemaattinen otos ja samalla lasketaan kaikki tutkimuspisteen kautta kulkevat matkustajat. Otoksessa lasketaan ja käsitellään myös kaikki Suomessa asuvat matkustajat sekä ne, joihin ei syystä tai toisesta saada kontaktia. Näin kertyvien tietojen perusteella pystytään määrittelemään kunkin yksittäisen matkustajan todennäköisyys päätyä otokseen ja laskemaan painokertoimet, joita käyttäen yleistetään haastatelluilta matkustajilta kerätyt tiedot koskemaan tutkimusjakson kaikkia matkustajia. Tämän otosaineiston perusteella estimoidaan Suomessa käyvien muissa maissa asuvien matkustajien kokonaismäärä sekä heitä koskevien perustietojen jakaumat.

Haastatteluaineistoon tulee aina sellaisiakin tapauksia, joissa haastattelu keskeytyy tai yksittäisiin kysymyksiin jää vastauksia saamatta. Tietojen yleistämistä varten täydennetään puuttuvien tietojen paikalle uudet arvot. Täydennyksessä käytetään mallina mahdollisimman samanlaisia havaintoja (matkustajia) kuin täydennettävä tapaus on.

Otos pohjaisen tiedonkeruun lisäksi haastatellaan ulkomaisia matkustajia näyteaineistoon. Tällöinkin haastateltavat matkustajat valitaan satunnaisesti, mutta keruuta voidaan kuitenkin tehostaa painottamalla työvuoroja sellaisiin paikkoihin ja aikoihin, jolloin ulkomaisia matkustajia poistuu Suomesta. Näytettä kerättäessä voidaan yrittää kohdentaa haastatteluja tietynlaisiin matkustajiin esim. asuinmaan perusteella. Näyteaineisto yhdistetään otosaineistoon siten, että yhdistetystä aineistosta saatavat perustietojen jakaumat ovat samat kuin pelkästä otosaineistosta. Näyteaineistolla tarkennetaan tuloksia ainoastaan matkustajaryhmien sisällä.

Rajahaastattelijat ovat kielitaitoisia haastattelutyön ammattilaisia. Tiedot kerätään haastattelutilanteessa paperilomakkeelle ja ne tallennetaan jälkikäteen tietokoneelle. Haastattelulomakkeita on käytössä yhdellätoista eri kielellä (suomi, ruotsi, englanti, venäjä, viro, saksa, ranska, espanja, italia, kiina, japani). Keskimäärin yhden ulkomaisen matkustajan haastatteluun kuluu aikaa 2–4 minuuttia.

Haastattelut suoritetaan pääosin viranomaisalueilla, joissa liikkumiseen on anottu erillisluvat. Haastattelijat käyttävät yhdenmukaisia virka- ja turvavaatteita työvuoroilla.

Tilastokeskuksen rajahaastattelututkimusorganisaatio (tutkimuksen johtaja, tilastotieteilijä, kenttäpäällikkö, haastattelijat) vastaa koko tutkimusprosessista aina haastattelulomakkeen suunnittelusta tutkimustulosten raportointiin asti. Tietoja käyttävillä tahoilla (matkustustaseeseen liittyvät Tilastokeskuksen tilastot ja niiden

tekijät, Matkailun edistämiskeskus) on tutkimuksen historiassa ollut keskeinen rooli tutkimuskysymysten määrittelyssä ja rajauksessa.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Rajahaastattelututkimuksen organisaatio huolehtii laadun seurannasta ja sen ylläpidosta systemaattisesti tehtävin manuaalisin ja automaattisin tarkistuksin. Haastatteluaineiston laatua seurataan kuukausittain haastattelijakohtaisesti. Haastattelijoilta järjestetään säännöllisesti, sekä aina tarpeen tullen, koulutusta liittyen haastattelutekniikkaan, tietojen keräämiseen ja käyttämiseen. Tiedonkeruun aikana työvuoroilla vastuullisena henkilönä toimii työnohjaaja, joka puuttuu välittömästi mahdollisesti ilmeneviin ongelmiin.

Haastatteluaineiston oikeellisuuteen ja tarkkuuteen vaikuttaa haastateltavien kielitaito. Kielitaidon vaikutusta pyritään vähentämään näyttämällä haastateltavalle tarvittaessa sen kielistä haastattelulomaketta, jota matkustaja parhaiten ymmärtää. Haastattelututkimukselle tyypilliset muut mahdolliset virhelähteet johtuvat tutkimuskysymysten muodostamisen, rajaamisen ja käännöstyön vaikeuksista, haastattelijavaikutuksesta, vastaajan ymmärtämis- ja arvioimisvirheistä sekä haastattelutilanteen haastavuudesta (kiireinen, meluinen ympäristö, säätilojen vaihtelut jne.).

Haastattelutiedon tallennusvaiheessa kyseiseen tarkoitukseen suunniteltu ohjelma tekee ensimmäiset loogiset tarkistukset. Haastatteluaineiston tallennusvirheitä tutkitaan säännöllisesti ja tallennusvirheprosentti on keskimäärin 0,3 %. Aineiston laadun varmentamiseksi aineistosta tarkistetaan rahankulutuksen ja yöpymisten osalta tietty ylin prosenttiosuus ääriarvoista. Lisäksi tarkistetaan työvuorojen ja haastattelijatietojen paikkansapitävyys (aika, paikka, päivämäärä, haastattelijat jne.).

Rajahaastattelututkimuksessa kato on pientä. Vuonna 2008 otokseen poimituista kohdehenkilöistä jäi haastatteleematta 9,5 %. Haastattelijoiden kohtaamista matkustajista haastatteleematta jäi 7,4 %, esimerkiksi kiireen tai yhteisen kielen puuttumisen takia. Haastattelusta kieltäytyi 3,0 %.

Haastatteluun kerätyn aineiston lisäksi tutkimustulosten taustatietona käytetään muun muassa viranomaisilta saatuja matkustajamääriä, valuuttakursseja ja polttoaineiden keskihintoja. Rajahaastattelututkimuksen tietoja ei yleistetä sellaisiin rajanylityspaikkoihin, missä haastatteluja ei tehdä. Huomattavimmat tutkimuksen ulkopuolelle jäävät osajoukot ovat Vartiuksen ja Imatran rajanylityspisteiden kautta Suomen ja Venäjän välisen rajan ylittävät matkustajavirrat sekä kesäkauden ulkopuolella Lapissa maanteitse Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan välisten rajojen yli kulkevat matkustajavirrat.

Rajahaastattelututkimus koskee vain Manner-Suomea, eli Ahvenanmaa on rajattu ulkopuolelle. Tutkimuksen ulkopuolelle on jätetty ammattimainen liikenne, esimerkiksi työajossa olevat kuorma- tai linja-autonkuljettajat. Tutkimuksen piiriin ei myöskään kuulu paikallisliikenne eli säännöllinen, jokseenkin päivittäinen työ- tai asiointiliikenne Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan välisillä maarajoilla (Viron ja Venäjän vastaisilla rajoilla on vastaava liikenne mukana tutkimuksessa). Tutkimuksen lukumääriin eivät sisälly kansainvälisillä risteilyaluksilla Suomeen saapuneet matkustajat.

Rajahaastattelututkimuksen avulla voidaan muodostaa kattava kuva Suomessa vierailevista ulkomaisista matkustajista ja erilaisista matkaan liittyvistä seikoista. Tutkimuksen aineisto riittää hyvin suurimpien kävijämaiden tutkimustulosten tuottamiseen: viidestä asuinmaasta saadaan yli 1000 haastattelua ja 3-5 muusta asuinmaasta 300–500 haastattelua vuodessa. Yksityiskohtaisia tietoja pienempien kävijämaiden matkustajista ei voida täydellä luottamuksella tuottaa, tai tulokset ovat vain suuntaa-antavia.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Rajahaastattelututkimuksen tutkimustietoa ja tuloksia julkaistaan kolmesti vuodessa. Julkaisuaikajankohta on 4–5 kuukauden kuluttua kunkin tutkimuskauden päättymisestä (talvikausi 1.11.–30.4., kesäkausi 1.5.–31.10., kalenterivuosi).

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Rajahaastattelututkimuksen tutkimustietoja julkaistaan "Ulkomaiset matkailijat Suomessa" -julkaisussa vuosittain (julkaisuaikajankohta kesä-heinäkuu). Julkaisu on Matkailun edistämiskeskuksen julkaisusarjassa. Julkaisua voi

tiedustella MEK:istä, ja viimeisimmät julkaisut ovat myös saatavilla maksuttomina pdf-versiona MEK:in Internetsivuilta.

Tarkempia tutkimustuloksia voidaan tehdä myös erillissopimuksesta.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilastokeskus on toteuttanut rajahaastattelututkimusta ympärivuotisesti vuodesta 1998 lähtien. Vuonna 1998 haastateltiin otokseen Suomeen saapuvia matkustajia. Otosmenettelyjen kehittymisen myötä vuodesta 1999 lähtien otoshaastatteluita ryhdyttiin tekemään vain Suomesta lähteville ulkomaisille matkustajille. Vuosi 1998 ei ole siten täysin vertailukelpoinen verrattuna muihin vuosiin.

Tiedonkeruupaikkoja ja haastatteluiden määrää kussakin tiedonkeruupaikassa pohditaan jatkuvasti matkustajavirtojen muuttuessa ja uusien liikenneyhteyksien avautuessa. Tiedonkeruupaikkojen muutokset voivat aiheuttaa aikasarjoissa pientä epätarkkuutta.

Rahankäyttökysymysten osalta rajahaastattelututkimuksen tiedot poikkeavat matkustustaselaskelmista, sillä rajahaastattelututkimuksen aineisto ei kata kaikkea Suomen matkustajaliikennettä (katso esitetyt rajaukset).

Perusmääritelmät ovat pysyneet samoina koko tiedonkeruun ajan. Määritelmät ovat valtaosin yhdenmukaisia Tilastokeskuksen muiden matkailutilastojen kanssa. Määritelmät noudattavat pääosin kansainvälisiä määritelmiä matkailusta.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Rajahaastattelututkimuksen tutkimustulokset täydentävät Tilastokeskuksessa toteutettuja muita matkailualan tutkimuksia. Tiedonkeruumenetelmältään rajahaastattelututkimus poikkeaa muista matkailutilastoista; Matkailutilasto on rekisteripohjainen tutkimus ja Suomalaisten matkailu otospohjainen puhelinhaastattelututkimus.

Tilastokeskuksen matkailutilastojen vertailtavuuteen vaikuttaa tutkimuskohteiden erilaisuus (perusjoukko) ja menetelmäerot. Rajahaastattelututkimus antaa yksityiskohtaista tietoa myös sellaisista ulkomaisista matkustajaryhmistä, jotka eivät päädy Tilastokeskuksen Matkailutilastoon. Tällaisia ovat päiväkävijät sekä rekisteröimättömiä majoitustapoja käyttävät ulkomaalaiset.

Lisätietoja

Jyrki Krzywacki (09) 1734 2701
Vastaava tilastojohtaja:
Riitta Harala

www.tilastokeskus.fi

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute